

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm || Vitae aulicae

Schopper, Hartmann

Francof. Ad Moen., 1584

VD16 R 1015

Capvt VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70432)

aliud est, quam propria se dānare voce, quod
stultis conuenit.

Et sanè difficulter vulgus superiorū ma-
lifacta conspiciens se corrigi aut emendari pa-
titur: Et sic priuatis omnium scelerum ma-
gnitudo crescit inimicitias.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Quod mala seducant exēpla & volubile & vulgus,
Pluribus hic Vulpes testificata docet.
Cur Proceres, cur me Romana palatia vexēt
Si faciam, quod me lexq; pudorq; iubent.

Grimhande, dicit Reinike
Considera quid Principum

Exempla sepē fecerint,
Et vulgus vt seduxerint.

Licit nec omnes quispiam

Vocare possit improbos,

Tamen mihi probatius

Videtur atq; certius,

Quod prater admirabi'es

Mortalium fallacias,

Nefanda supra coniugum,

Excursiones impias,

Fraudes dolos, mendacia,

Prastigias periuuria,

Nihil locis in omnibus

Supermanere cernimus.

Rapina, feneratorio,

Et omnium permisio,

Ferocitasq; criminum,

Rursus ab
exemplis
Principum
orditur Rei
nike narra-
tionem.

Omnis sce-
lerum col-
lucio hoc
tempore
regnat.

29

*Et liuor ater imperat.
In omnibus turpissimis
Malis iuuentus nascitur,
Et educatur sedulo.*

Probitas
laudatur & In orbe possit & uere.
alget.

*Vt nemo sanctè, vel probè
Aut forte si quis integram
Sectatur innocentiam,
Vbiq; spretum sentiet
Se mille damnis affici,
Vulgiq; crudelissima
Is sustinebit scommata,
Vt longa & uita tempora
Optare nemo debeat.*

*Nec dignus orbis amplius
Bono & videtur Principe.
Vulgus potentes respicit,
Et quando delirauerint,
Illos sequuntur ilicet
De plebe nati sordida
Et & litionem postulant,
Ceu more fingit & mulo
Humana facta simus.*

Sacerdotū
Vit. & descri
bitur.

*Quod si quis & unum puniat,
Accusat ille protinus
Dei ministros publicos.
Scortum Sacerdos nobile
Iam quisq; nutrit impius,
Omnes, & horum liberos
Superbiores omnibus
Tu iure summo dixeris.
Bonis abusi sordido*

pleriq;

Pleriq; luxu diffluunt,
Et omne Christi maximi
Cæleste patrimonium
Malos in usus collocant.

Grimhardus inquit, Reinike
Status quid ad te pertinet
Aut Clericorum crimina?
Quicumq; Mystra persequi
Munus suum neglexerit,
Pœnas luct dignissimas.
Hic sine facto conticent,
Et Regis intrant lumina.

Greuinki-
us Reinikē
aliorum vi-
tia expro-
brantem
arguit.

COMMENTARIA.

Nemini incognitum absconditumve reor mundum hunc omni perfidia malitiaq; esse plenissimum: sed singulariter hinc calumniatores reprehenduntur. Nam licet hoc in seculo Polypi mentem induas, omniumque te moribus quam prudentissimè accominodes, calumniam hominum euitare non potes. quia pestis hæc ubiq; semper inualuit, suoque tempore quisq; detractores habuit: Homerus Sagarim, Xenophontem & Zoilum: Hesiodus Cecropem, & Xenophanem: Simonides Thimocreantem, Pindarus Amphimenem: Alcibiades Hyperbolū: Thales Pherecidem, Anaxagoras Sofybiū, Cicero Clodiū, Scipio Carbonem, Plato Aristotelem, & Eubulidem: ipsæ deniq; non magni calumniæ faciendæ sunt. Maximè quia sic obtrectat etiam Luscinjæ cuculus. Et quia regium est (dicentibus)

N bat

Alexandri magnificū dictum. bat Alexander) cū benè feceris, malè au dire Nostri fufius, maledictum si ex leuitate pro-

Zoilus Sophista Homeromastyx.

cesserit cōtemneret, si ex infania, miseratio-
ne dignum fore, si verò ab iniuria, remitten-
dū. Verūm quod effrenati oris, atq; iniuste
amentiae finis sit infelicitas, tum quae detra-
ctorum merces, visum est iis Ronchis, Sifen-
nis, Barrisq; ostendere sequentibus exemplis.

Zoilus quidem Sophista, ausus pluribus
commētariis Homerum lacerare, Ptolomæo
Regi Aegypti eos obtulit, ingens se sperans
munus à Rege assecuturum. Cū verò nihil
mitteretur, penuria coactus misit, qui pete-
ret. Ibi Ptolomæus se mirari ait, cū Home-
rus iam olim vita defunctus, tot millia homi-
num pasceret, Zoilum Homero doctiorem

Memnon.

egere, eumq; occasione oblata supplicio affe-
cit, atq; is Homeromastyx dictus es. Memnon
pro Dario contra Alexandrum pugnans, cum
militem è suis unum nefaria contra Alexan-
dram obloquentem audiret, lancea illum
percussit, addiditque: ego te pascō vt pugnes
contra Alexandrū, non vt maledicas. Daphi-

Daphitas Grammaticus.

tas Grammaticus, cum versibus reges inceffe-
ret, ab illis crucifixus est in monte, qui Cho-
rax appellabatur. Xenophanes Colophonius

Xenophanes Colophonius.

Homeromastyx, cū apud Hieronem Sic-
liae regem, suam lamentaretur paupertatem
quod vix à se duo famuli possent nutriri, A-

Opilius

Homerus, inquit, cui tu detrahis, plus quam

Macrinus

decem millia hominū alit vel mortuus. Op-

Imperator.

lius Macrinus imp. delatores, si nō probare-

capitis supplicio afficiebat: si probarēt, delato *lib. 49, di-*
 pecunię premio infames dimittebat. *gestorum.* Martia-
 nus Non tantum ait, delator punitur, si non *Martialis*
 probauerit: sed & mandator, quem ipse exhi- *in maledi-*
 bere debet delator. *Martialis* in Mamercum *cum epi-*
 maledicū scripsit hoc epigramma ad Aulum: *gramma.*

Vt benè loquatur sentiatq; Mamercus,

Efficere nullis Aule moribus possis:

Pietate fratres Curios licet Vincas,

Quiete Nervas, comitate Drusones,

Probitate Marcos, equitate Mauricos,

Oratione Regulos, iocis Paulos,

Rubiginosis cuncta dentibus rodit,

Hominem malignum forsan esse tu credis,

Ego esse miserum credo cui placet nemo.

Agefilus maiori odio calūniantes, q̄ fures *Agefilai in*
 infectabatur. Aduersus calūniatoris morsum *calumniator*
 non esse remediū, ait Aristophanes in Plut. *tes odium.*

Et quidē adeò iniquo sunt animo calūniato-
 res isti, vt putēt et obrectatione alienæ scien-
 tia, famā & glorię fumū, veluti templi Ephe-
 sini incēsor ille, sibi posse aucupari. Vnde Hip *Hippasus*
 pasus Metapōtinus Pythagoricus detracto- *Metaponti-*
 rū calumnias veritus, scriptū nihil reliquit si- *nus Pytha-*
 lentioq; perpetuo tacuit. Pyrrho eodē pудо- *goricus;*
 re percitus, cōpluresq; alij doctissimi & præ- *Pyrrho.*

stantissimi viri. Præsertim quia eorum natu-
 ra est, laudabilia tacere, calumnias quarere,
 Theonino dente ledere, nec cominus cum vl- *Calumniis*
 lo congregi, sed à tergo sparsis probris homi- *tores con-*
 nem contaminare. Sed hoc hominum go- *temnendi*
 nus (vt dixi) contemnamus & cum Plinio planè su-

dicamus: Optima quæque malunt contem-
nere pleriq; quàm discere, reperient aliquâdo
similes labra lactucas, continget malo nodo
malus cunous. Putemus autem semper nobis
nec animum nec ocium esse, cum hac luctari
scabie, quodq; reprehensiones vitare non po-
test, nisi qui omnino nihil dicit aut scribit.

*Quod nobi-
lissimū sit
in homine
remediū
contra ca-
lumniam
ostenditur.*

Quare nobilissimum quidem est in homine,
de omnibus benè & placidè loqui: omniaque
cādido & beneuolo interpretari animo. Ob-
lique autem diffamari hac nos consolatione
sustētābimus, vt ab ipso nobis caueamus fla-
gitio, mendacia enim per se euanescūt. Scripsi
super hac re elapso anno ad Episcopum Vien-
nensem, D. Urbanum, cūm & ipse inter calu-
mniatores medios agerem, Dialogum de in-
fāmia, in quo prolixius paulò de hoc hominū
genere tractatum fuit. Dicendū hīc etiam de
aliis notabilib. flagitiis esset, vt de adulterio,
latrocinio, scortatione, odio, inuidia, vsura,
ira, mendacio. Sed quia singula sacris literis
satis diffusè tractātur Ecclesiæ ministris, piis
que concionatoribus discutienda latius hac
relinquo.

II.

Notatur scurrilitās & incōstantia plebis,
quodcunque enim proximum ipsi arridet, in
id toto rationis fertur impetu. Rari autem
paucorum honesta & bona imitantur exem-
pla. Idcirco non ea, quæ plurimi aut penè o-
mnes, sed illa quæ pauci faciunt, exprimer
atq; cōsectari debemus. Nam id quod pleriq;
agunt, plerumq; etiam vitiosum est, Quare
totum

totum mundum videres ruere ad infernum,
 eò magis extimiscendum tibi considerandũq;
 foret, pœnam diuinam non procul abesse, sed
 tempus instare, quo vitæ emendatio requira-
 tur, vt certam officij tui rationem æterno iu-
 dici reddere valeas.

Quandoquidem autem multitudine po-
 pulari nihil insipientius, insolentiusq; inue-
 nitur, sine consilio enim præceps, torrenti si-
 milima ruit, iudicium eius omnino cõtemni
 debet. Vulgus enim haud immeritò conu-
 meratur inter malas bestias, fexq; plebis est,
 qua semper bonos odit, sui verò similes amat
 & diligit. Ex quo Nasica à Senatu optimus
 iudicatus, ob id repulsam bis passus est. Co-
 riolanus, Camillus, innumerabilesq; alij, ho-
 nestissimi ciues contumeliis à populo affecti.
 Aristides cognomento iustus, hoc solo pro-
 scriptus. Socrates mulctatus morte, nõ modò
 hominum consensu, verùm etiam Apollinis
 oraculo sapientissimus existimatus. Vulgus
 fabulosas orationes libenter audit, imò liben-
 tius quàm salutaria præcepta, calumniis faci-
 lè credit. Pessimus rei benè gerendæ auctor,
 pauca è veritate iudicans, ex opinione verò
 multa. Amicitias vtilitate probans & dãnans
 quæ nescit. Et breuiter in eo non modo nõ est
 ratio, non (vt diximus) consilium, non mode-
 ratio, non discrimen aut diligentia, verùm et-
 iam improbi plurimi, & vt quisq; audacissi-
 mus est, ita plurimum gratia & auctoritate
 pollet. Proindè qui gratum facere vulgo stu-

*Nihil mul-
 tudine er-
 rantiu stul-
 tius est.
 Fex plebis
 semper bo-
 nos odio
 prosequi-
 tur.*

*Vulgus fa-
 bulis vere-
 tatem pra-
 fert.
 Vulgi ani-
 mus cele-
 ritas de-
 scribitur.*

det, non vtilissima, sed nugacissima quaeque dicat & faciat, quia nullam excellentiã a quo animo ferre potest, nec mente vtitur sed abutitur, iudiciaque eius turbulenta, & omnino inconsiderata. Ideò prudētes stultitiæ ipsius feruire non debent, nec pecorum ritu sequi antecedentium gregem, pergentes nō quò eundum est, sed quò itur. Hinc vulgarem substitutionem, & quæstionem nostri appellarūt, id est vilem & quam quilibet ex vulgo facit. Et vulgarem vxorem ex vulgo. Et vulgarem actionis formulam ad exceptionem. Et vulgare pactum, & filium vulgò quæsitum, qui non nascitur ex iustis nuptiis, & vulgarem clausulam. Quodque vulgaris actus à iure improbatus est, si non producat effectum legitimum. Et vulgare quid, hoc est illiberale, si vnum filiū fecerit, alium verò priuignum, quandoquidem sit inter eos seruanda æqualitas. Sed hæc ad Iurisperitos potius pertinere videntur, quare de vulgo pauca declarasse sufficiat.

III. Nemo dubitat propter immania & peruersissima delicta orbis Remp. interdum per crudeles & flagitiosos puniri Monarchas. Præcipuè cūm populus tanta demētia hodie deprauatus sit, vt etiã Magistratum quamcunq; viam ingredientem, & omnia tentantem, quò vocationi suæ respondeat, calūniatur, irrideat, mendaciis oneret, insidiisq; passim clādestinis adoriatur, ita vt longè deteriorem à Deo promereri indies soleat, Stultitia igitur

*Mundus à
Deo bonū
magistra-
tum ob va-
ria scelera
amplius
non mere-
tur.*

igitur extremaq; obcecata amentia deliri vi-
 dentur anabaptistæ, qui somniant Magistratum aut plenè perfecteq; debere officio legi-
 busq; morè gerere, aut imperij honorem de-
 ponere. Superius diximus Magistratū si bo-
 num nactus es, habes de quo indies Deo gra-
 tias agas. Sin malum, qui scis tibi in poenam
 an gratiā positus sit, tuum propterea de eo li-
 berius iudicare non est. Quamobrem omnes
 sine discrimine magistratum qualemcunq; &
 Deo constitutum reuereantur, colantque: &
 in omnibus ciuilibus honestisq; actionibus
 Deo gratiam habeāt. Præsentem enim quem
 habes nosti, futurū ignoras. Præterea nemo
 exemplo peccantis Domini se commoueri si-
 nat, vt eius vitiosis vestigiis statim insistere
 velit. Plus enim semper in hac vita dominis
 licet quàm seruis. Etiam si autem potētia sua
 abutitur dominus legesq; sacrosanctas con-
 tumaciter violat, propterea tamē eum domi-
 natu suo seruus pellere non potest, multò mi-
 nus eundem supplicio afficere debet. Id enim
 Deo soli committendum est. Quare vbi per-
 uersos domini mores famulus imitatus fue-
 rit, exempla eum non excusabunt, sed suas iu-
 sto tempore luet pœnas.

Detestabile igitur videtur, cū vulgus
 primatis sui vitia æmulatur, & ipsa corrigere
 studet, quod magistratus nullo modo ferre
 debet, ne eius confundatur authoritas, aut
 funditus eradicetur dignitas. Hoc idcirco
 à me toties repetitur, quod nec his primo-

*Anabapti-
 starū insu-
 nia decla-
 ratur.*

*Seruus à
 domino dis-
 criminis
 plurimura
 habet.*

*Dei est pe-
 nire dome-
 nos si erra-
 uerint.*

*Magistra-
 tus à fece
 plebis non
 patiatur se
 corrigi.*

ribus à Deo iã ordinatis, digni esse videamur, cum longè peiores imo pessimos nostris pro-meriti finis flagitiis. Tamen nec hic vllius tyrannidem, aut alium crudeliorem domina-
tum à me cõfirmatum velim: sed id quod te-

*Pluriã la-
psia nemi-
nem iusti-
ficare põt.* xtus requirit, breuiter significo. Ne quis aut Ecclesiasticarum aut populariũ personarum auctoritate & exemplo ad malè agẽdum im-
pellatur. Earum enim lapsus nihil te iustifi-
cat, neq; tales in inferno pro te cruciabuntur,
sed quisq; suum exoluet debitum.

IIII.

Accusatur hĩc præcipuè spiritualium per-
sonarum status, & multa de his amarulenta
& dura textus cõmemorat. Verũ quia cun-
cti eas conuitiis proscindere & insectari solẽt,
nos ea obiter percurremus saltem: huncq;ue
per breuem sermonẽ in duo partiemur mem-
bra. Ecclesiasticorum duo genera sunt homi-
num, alterum eorum qui sub matrimonio vi-
uunt, & se euangelicos nominari volunt. Al-
terum qui coelibatui adherent, & Pontificiis
se addixerunt ritibus. De vtriusq; autem quo-
tidianæ extant querimonix. De illis qui vxo-
res habent, conqueruntur quod sint auari &
insatiabiles, rapiant, furentur & compilent,
quodq; liberos suos vxoresq; in omni super-
ba & splẽdore, more nobilium educant. Imò
arrogantia & contumacia animisq; inflati
antiquitati generis nihil cedant, viuant in de-
litiis, multa effutiant & doceant: ipsi verò ni-
hil horum operibus demonstrent, adhuc in-
uidia, ira, odioq; flagrẽt aliisq; in finitis vitiis
immerfi succũbant.

De

De his qui cœlibes esse nituntur, rursus aliæ *Alterū ge-*
 nascuntur querelæ, quod domi suæ nescio *nus est eo-*
 quas meretrices aut lupas alant, & quando il- *rū qui cœ-*
 lud scortum displicer, cum altero quod pro- *libes esse ni-*
 ximum est, voluntantur. Ciuum quascunque *tuntur.*
 coniuges filiasq; fallere possunt, liberrimè vi-
 tiant. Et si quam diutius secum retinent, ita
 vt ~~liberos ex ea procreent~~, & illos nobilitari
 volunt, nullis dignitatibus, præbendis aut ho-
 noribus se expleri sinunt. Mercantur & nun-
 dinantur, quo splendidius & magnificentius
^{illud} ~~spurijs~~ illi vestiuntur atq; alantur. Alij quot-
 annis censibus amplissimis, & tributis Prin-
 cipum maximis indigent, nec paruo esse con-
 tenti possunt. Quæ omnia non in licitos aut
 honestos vsus, sed comestationes, conuiuia, a-
 leam, nutrienda scorta, & omnes voluptatis
 illecebras per luxuriam effundunt, & omnes
 fortunas consumunt: immemores officij quo
 pacto intereà oues commissæ regantur aut
 pascantur.

Ad coniugatorum vitia quod spectat, cer- *Coniugati-*
 tē eos omni ex parte excusabiles non video, *sacerdotes*
 sed plurimos in grauissimis malis deprauatos *omnino*
 herere. Quamquam ita ferè se res habet, vt si *excusari*
 iam centum aut ducenti quotannis Ecclesiæ *nō possunt.*
 ministro numerentur aurei, omnes illicò ob-
 strepant: Auaritiam eius insatiabiliter bonis
 expleri. Sic vbi pauper aliquis parochos an- *in hoc*
 nuos suos redditus reposit, aut de diminutio- *in falter*
 ne eorum cōqueritur, rursus eum satiari nō
 posse omnes oblatrant, nemine intereà con-

*Lege hac le-
ctor, & pon-
derata te-
cum consi-
dera.*

fiderante, quid ipsi in quotidiana deficiat su-
stentatione. Olim omnes lubenter sacerdoti-
bus bona sua impartiebant & communica-
bant, ut sæpè vnus tantum eleemosynæ, quan-
tum iam solarij duobus datur, acceperit. Iam
si omnes prouincias, vrbes, oppida & vicos
sursum deorsumque cursites, vix obulū, quo
restim emas, in gratiam omnium sanctorum
accipies: Adhæc vigiliæ, decimæ, sacra pro de-
functis, & huiusmodi multa abrogata & ir-
rita facta sunt. Considera iam temporis no-
stri calamitatem & longè eam grauiorem
quam olim videbis. Mercator ea quæ coëmit,
semper studet carius vèdere, quàm ipse emit,
ita vt semper aliquid lucrifaciat. At sacerdos
idem semper solarium habet, siue frumenti
modius vno aureo, siue in caritate annonæ
tribus aut quatuor detut. An igitur operarius
nō dignus mercede sua tibi viderur? An cum
vxore & liberis suis ostiatim victum quære-
re debet? Si prius rudi indoctoque sacrificu-
lo scortum, cum aliquot spuris sustentare
coactus es, qui nihil tibi in extremo spiritu
solatij conferre potuit, & fabulas potius ani-
les, quàm verum Euangelij textum recitare
ausus fuit, quid obstar, quo minus honestum
& bonum virum, cum coniuge fidei, liberis-
que de mendicitatis pastu eruas? Hoc itaque
apertum est, quòd pauci pastorum pagano-
rum in abundantia rerum viuant, & de aua-
ritia eorum conqueri necesse non sit. Sin verò
urbanis affluunt diuitiæ, eò maiores etiam
sumptus

sumptus in vrbibus facere coguntur. Dignus enim est fidelis Dei seruus, vt honestam, non *Dignus est operarius mercede sua.* bestiarum more vitam exigit. Quamuis autem ducentos quis habeat quotannis aureos, anno exacto parum, aut nihil ipsi restat: Nec æquum est, vt omnes liberi eius bubulcos agant. Quisque iam eorum aspernatur filios, quibus si parentes è vita demigrantes nihil relinquerent, vbique contemptissimi & abiectissimi haberentur. Consideret iam quisque quo amore suos prosequatur liberos, vt mea sententia fideli & bene instituto, edoctoque Ecclesiæ præfidi, satis pro labore numerari vix posse censeam. Id tamen sedulo cauendum, ne quis bonis Ecclesiasticis, ad luxuriam, honores, voluptates, odium, iram, contemptumq; proximi abutatur, vt scandalo cuiquam existat. Nam in eo, quod liberos benè fideliterq; enutrire desiderant, reprehendi non possunt.

Hic autè posset exoriri quæstio, an melius *Quæstio* sit Sacerdotibus prohiberi mulieres, aut con- *vulgaris à* cedi, quia nullis impediti curis domesticis si- *vulgo in* delius diligentiùsque officio suo satisfacere *veranque* possent. Aduersus id mouetur contraria que- *partem ob-* stio, an melius sit nubere, quàm vri: & vtrum *iecta dissol-* præstet cum scorto, aut fideli & honesta vxo- *uitur.* reuiuere. Hoc dissoluit Paulus, affirmãs me- lius esse nubere quàm vri. Quamobrem igitur iubentur sacerdotes vri, & prohibentur à ma- trimonio? Scilicet respondent: quia Christianũ & diuinum est, in sancta & bona militare

militia, & castigare suam carnem, vt castus fi-
 as & mortificetur in te vetus ille Adam, nec
 fragilibus in seruias rebus, quæ à seruitio Dei
 abstrahunt, sed mādata eius maiori cum spi-
 ritu & feruore exequi possis. Quod licet pla-
 nè absurdum aut contemnendum non sit, ta-
 men iuxta Pauli sententiam errare videntur.
 Nam quis in rerū natura extitit qui se leges
 Dei perfectè complere potuisse gloriari ausus
 fuerit? Nimirum si omnes Sacerdotes, qui &
 viuunt & victuri sunt, D. Pauli, & S. Iohan-
 nis Baptiste à vestigiis ne latum vnguem dis-
 cederent, aut electi serui Dei forent, facile o-
 mnis sopita fuerit disceptatio. Quia autem
 tales non sunt, à cogitationis peccatō se con-
 tinere nullo modo possunt. Quod si cogita-
 tione peccant, vruntur, & sequitur quod me-
 lius sit nubere, quàm vri. Quod si consuleret,
 vt D. Paulus monet, abstinedum esse illi, qui
 continentie donum habeat, eos meritò audi-
 remus. Verùm isti deridendi esse videtur, qui
 sine coniugis conuersatione ardētius nos Deo
 seruire posse contendunt, & sacerdotibus con-
 iugium interdiciunt. Quod tamen nec ipse
 Paulus conatus est, qui ex S. S. gratia plenius
 sciuit, quid vtile æquumque foret, quàm o-
 mnes Episcopi & Pontifices. Vnde in plures
 animi fluctus, mentis procellas, & cogitatio-
 nes malaque opera tales coniciuntur, ma-
 gisque à diuinis absterrentur officiis, quam
 si legitimo vterentur connubio. Sed quia &
 hodie paucis & rarissimis matrimonium de-

extrè cedit, meam sententiam hac super re Deo
optimo maximo, eiusque sponsæ lectissimæ,
Ecclesiæ nimirum vniuersalis iudicio subie-
ctam volo.

Suprà etiam monuimus, propter erratum *V.*
multitudinem neminem iustificari, caueat *N. B. Et ab*
igitur sibi quisque, ne aliorum erratis innita *illo, quod*
tur, quicquid enim alterum confundit, tibi *in proximo*
eandem inurit ignominiam. *malum co-*

Quiuis ferè ^{quæ nulla officio sumitur} *idiotæ & rusticus non doceri gnoueris,*
amplius, sed docere & reformare suum & ho- *abstineas.*
die studet Parochum, quod & ipsum dete- *VI.*

stabile est. Quod si in peccatis ille viuit aut *Rusticorum*
flagitiis immerfus est: à legitimo magistratu *insolentia*
corrigatur: tibi non congruit: vt vitia eius di- *Carrogã-*
ligentius quam verba obserues. Te primum *tia hoc pre-*
recognosce, & satis superque, quod emendes, *cipuè secu-*
inuenies. Nec id quoq; dixerim, quod facer- *lo regnate.*
dotum lapsus notari non debeant, sed ne qui-
libet insulsus & quadratus rusticus, qui me-
lius ligonem tractare, quam literas nouit, Sa-
cerdotes contemnere, vituperare & corrigere,
nec non de arduis & spiritualibus rebus dis-
putare & cum aliis conferre audeat.

Vt quisq; suo muneri & vocationi fideli- *VII.*
ter præsit, quod si secus fecerit, periculũ quod
illi imminet, alter non perferet. Quisq; igitur
sibi ipsi proximus sit, & cautè prospiciat.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Simia Pontificis perstringit facta, quod omnis
Romana Virtus exulet acta domo.